

Elfdalen i Dalarne, af läroverksadjunkten *J. E. Vahlström* för Uppland, af kyrkoherden *Daniel Danelius*, lektor *H. Aminson* och metallarbetaren *Eriksson* för Södermanland, af friherre *G. Djurklou* och d:r *Herm. Hofberg* för Nerike, af pastor *C. Nygren* för norra Vermland, af kontraktsprosten d:r *A. Lignell* för Dalsland och södra Vermland, af d:r *C. W. Skarstedt* och pastorsadj. *Asklund* för Bohuslän, af kammarjunkaren *Leonh. Fr. Rüef* för Östergötland, af lektor *Joh. Andersson* för Småland, af läroverksadj. *G. V. Sylvander* för Kalmar län, af d:r *J. Lidén* för Öland, och af ryttmästaren *P. v. Möller* för Halland. Den utförligaste af alla dessa samlingar är den, som meddelats för Vesterbottniskan af pastorn, *L. K. V. O., Joh. And. Linder*. Att i denna ordbok så många högst märkliga, hittills obekanta, underrättelser kunnat framläggas om folkspråket i ultima Thule, hafva vi uteslutande att tacka denne gamle, vördnadsvärde och lärde språkforskare, som der tillbragt en lång lefnad, af alla nordbor allrabäst är förtrogen med denna muntart, under många år derutur gjort de noggrannaste anteckningar och aldrig förtrötats att lemna mig de behöfliga upplysningarne om sådana i höga Norden brukliga ord, som jag under mina forskningar der sjelf ej haft tillfälle höra eller om hvilka i ett eller annat afseende uppgifter och rättelser varit erforderliga. Näst Linderska språksamlingarne hafva de utförligaste varit de, som meddelats af *Djurklou, Danelius, Vahlström, Aminson* och *Sylvander*. Vigtiga upplysningar om gotländskan hafva välvilligt lemnats mig af professor *C. Säve*.

Beträffande svenska muntarterna i Finland, om hvilka språkets vänner här för första gången erhålla närmare och utförligare underrättelser, så hafva vi härför att tacka pastor *Jonas Fr. Berg* i Ingo för Ingo- och öfverhufvud Nylands-målet, läraren vid lärdomsskolan i Gamla Karleby, magister *Alexander Boehm* för Österbottniskan (Gamla Karleby-, Ny Karleby-, Kronoby- och Pedersöre-muntarterna), biblioteks amanuensen d:r *Sv. Gabr. Elmgren* i Helsingfors och pastor *Joh. Jos. Fogelberg* i Pargas för dervarande muntart, prosten och ordensledamoten *Frans Petter von Knorring* för Ålandsmålet och pastor *C. J. Roos* i Replot för de talrika uppgifterna om österbottniska dialekterna i Nerpes och på öarne i Qvarken.

Jag ber att desse herrar, utom ganska många andra, hvilka så välvilligt bistått mig vid uppteckningarne af våra muntarter, här täckes mottaga den hjertliga tacksägelse, som jag är skyldig deras oförtrutna och otröttneliga biträde.

5. Ordforskning.

Med hänseende till landskapsordens upplysning och härledning har den grundsats blifvit följd att belysa ordet, när det förekommer i våra svenska fornrunkunder, i fornnordiskan, norska och danska muntarter samt beslägtade tungor af den stora indo-europeiska språkstammen. Någon torde måhända anse att den språkliga jämförelsen upptager väl stort utrymme, men jag önskar i så fall att få fästa uppmärksamhet derpå, dels, att etymologien enligt den historiska språkforskningens lagar med rätta bör anses såsom salt och kryddor för maten, utan hvilka han ej förekommer i allmänhet rätt njutbar, dels att det för mig varit af hufvudsaklig vikt att uppvisa våra muntarters nära och märkliga öfverensstämmelse med fornsvenska och medelsvenska tungan samt tydligen ådagalägga, enkannerligen som det någon gång blifvit draget i tvifvel, att alldeles samma eller blott i någon mon olika ord, återfinnas i fornnordiskan eller norrønan. Visserligen inträffar det att ganska många af landskapsmålen ord icke brukas i våra fornnordiska urkunder, men jämförelsen med moesogötiskan, fornhögtyskan, fornengelskan eller andra uråldriga tungomål visar klarligen att i sådana fall många af våra muntarter mycket troget bevarat språkarfvet och att flera slika landskapsord äro af lika hög ålder, som de gamla ord, hvilka finnas i de äldsta isländska skinnböckerna samt att svenska språkets anor sträcka sig långt upp i forntiden. Vårt kära fäderneslands aflägsenhet, egenomliga naturförhållanden och den stora förmonen att vårt land, sedan våra fäder hit från österlanden invandrat, ej varit, såsom förhållandet är med så många andra länder i vår verldsdal, af främmande folkslag, som der bosatt sig och uppblandat den gamla tungan, öfversvämmadt, göra att de gamla språkrötterna och ordformerna här bättre än i de flesta andra länder kunnat så märkvärdigt troget bevaras och bibehållas vid full lifaktighet i den gamla jordmonen. Deraf framstår såsom en följd, hvarpå jag genom den språkliga jämförelsen önskat läg-